

ЗАТВЕРДЖЕНО
Засідання педагогічної ради
Житомирського фахового кооперативного
коледжу бізнесу і права
Протокол № 29 від 23 грудня 202 2 р.

Положення про самостійну роботу у Житомирському кооперативному фаховому коледжі бізнесу і права

1. Загальні положення

1.1. Самостійна робота студентів – невід’ємна складова підготовки фахівців у Рівненському кооперативному економіко-правовому фаховому коледжі і є основним засобом оволодіння навчальним матеріалом у час, вільний від обов’язкових навчальних дисциплін.

1.2. Мета даного положення – визначити основні засади організації та контролю самостійної роботи студентів.

1.3. Час, відведений для самостійної роботи студентів, визначається робочим навчальним планом і повинен становити не менше 1/3 та не більше 2/3 від загального обсягу навчального часу, відведеного студенту для вивчення конкретної дисципліни.

1.4. Самостійна робота студентів - це спланована пізнавальна, організаційно і методично направлена діяльність, яка здійснюється без прямої допомоги викладача, на досягнення результату.

1.5. Мета самостійної роботи студентів:

- розвиток творчих здібностей та активізація розумової діяльності студентів;
- формування в студентів потреби безперервного самостійного поповнення знань;
- розвиток морально-вольових зусиль;
- самостійна робота студентів як результат їх морально-вольових зусиль.

1.6. Завдання самостійної роботи студентів:

- навчити студентів самостійно працювати з літературою;
- творчо сприймати навчальний матеріал і осмислювати його;
- сформувати навички щоденної самостійної роботи з метою одержання та узагальнення знань, умінь і навичок.

2. Організація самостійної роботи студентів

2.1. Зміст самостійної роботи студентів з конкретної дисципліни визначається навчальною програмою дисципліни, робочою навчальною програмою вивчення дисципліни, завданнями та рекомендаціями викладача.

2.2. На самостійну роботу може виноситись:

- частина теоретичного матеріалу, менш складного за змістом;
- окремі практичні роботи, що не потребують безпосереднього керівництва викладача.

2.3. Самостійна робота студентів забезпечується системою навчально-методичних засобів, передбачених для вивчення конкретної навчальної дисципліни:

- основна література (підручник, конспект лекцій викладача, навчальні та методичні посібники);
- додаткова література (наукова, фахова, монографічна, періодична);
- методичні матеріали (методичні вказівки щодо виконання самостійної роботи студентів).

2.4. Самостійна робота над засвоєнням навчального матеріалу з конкретної дисципліни може виконуватися у бібліотеці, навчальних кабінетах, комп’ютерних класах (лабораторіях), а також у домашніх умовах.

2.5. При використанні студентами складного обладнання чи устаткування, складних систем доступу до інформації передбачаються можливість отримання необхідної консультації або допомоги з боку викладача.

3. Система навчально-методичних засобів для забезпечення самостійної роботи студентів

3.1. Самостійна навчальна робота як складова освітнього процесу, виконується студентами під керівництвом викладача, який здійснює аудиторну роботу в цій навчальній групі. Викладачі, для виконання студентами завдань із самостійної роботи, розробляють методичні рекомендації з чітко складеними планами, списком літератури тощо.

3.2. У методичних рекомендаціях зазначено:

- титульна сторінка (назва закладу освіти, гриф схвалення цикловою комісією, заголовок, назва дисципліни, для студентів якої спеціальності, викладач).
- тематичний план (або структурований план робочої програми) з дисципліни з чітким визначенням змісту й обсягу аудиторної і позааудиторної навчальної роботи;
- тема, до якої вказуються:
- перелік компетентностей, яких повинен набути студент після опрацювання теми;
- перелік питань, що стосуються теми;
- перелік літератури;
- перелік контрольних питань (контрольні завдання, запитання, тести та інше) для самоконтролю з вимогами до оцінки знань з даної теми.
- студентами може вестися робочий зошит для виконання самостійної роботи.

3.3. Види завдань для самостійної роботи.

Залежно від особливостей дисципліни викладач може давати студентам різні види завдань самостійної роботи:

- систематизація, аналіз, синтез інформації отриманої безпосередньо на обов'язкових навчальних заняттях;
- робота з відповідними підручниками та особистим конспектом лекцій;
- самостійне вивчення окремих тем або питань із розробкою конспекту;
- робота з відповідною літературою;
- написання рефератів, повідомлень;
- творчі завдання (доповіді, проекти, огляди тощо);
- виконання підготовчої роботи до лабораторних та практичних занять;
- виконання індивідуальних графіків, розрахункових завдань;
- виконання курсових робіт (проектів);
- підготовка письмових відповідей на проблемні питання;
- виготовлення наочності;
- складання картотеки літератури за змістом фахової діяльності;
- підбір власної бібліотеки з основних напрямів фахової діяльності.

3.4. Самостійну роботу студентів умовно можна розділити на три рівні:

- доаудиторна самостійна робота;
- аудиторна самостійна робота;
- позааудиторна самостійна робота.

3.5. Успішне виконання завдання самостійної роботи можливе за умов наявності у студентів певних навичок: вміння працювати з книгою (складати план, конспект, реферат); проводити аналіз навчального матеріалу (складати різні види таблиць, проводити їх аналіз).

3.6. Самостійні завдання можуть виконуватись у робочому зошиті, на окремих картках, альбомних листах у вигляді креслення, графіків, кросвордів, на електронних носіях тощо.

3.7. Самостійна робота як вид навчальної діяльності матиме ефективність за таких умов:

- якщо ця робота чітко організована з боку викладача;

- якщо вона є складовою освітнього процесу, а не епізодичним явищем;
- якщо за самостійною роботою студентів здійснюється педагогічний контроль (оцінка і корекція знань).

3.8. Викладач не обмежується у виборі інших завдань для самостійної роботи за умови відповідності змісту завдання до робочої навчальної програми дисципліни.

4. Організація контрольних заходів самостійної роботи студентів

4.1. Контрольні заходи включають поточний і підсумковий контроль знань студентів.

4.2. Поточний контроль є органічною частиною навчального процесу і проводиться під час лекцій, семінарських, практичних і лабораторних занять.

4.3. Форми поточного контролю:

- усна співбесіда за матеріалами розглянутої теми на початку наступної лекції з оцінкою відповідей студентів (5... 10 хв);

- фронтальний тестовий контроль знань студентів за кількома темами, винесеними на самостійну роботу. Проводиться на початку семінарських, практичних чи лабораторних занять;

- письмове фронтальне опитування студентів на початку чи в кінці лекції (5...10хв). Відповіді перевіряються викладачем у позааудиторний час. Бажано, щоб контрольні питання були заздалегідь підготовлені на окремих аркушах, на яких студенти пишуть відповіді;

- перевірка домашніх завдань;

- перевірка умінь на практичних, лабораторних заняттях;

- тестова перевірка знань студентів;

- презентація рефератів, доповідей, повідомлень на семінарських заняттях, лекціях;

- виступи на науково-практичних конференціях;

- інші форми.

4.4. Виконання деяких завдань самостійної роботи студентів може контролюватись під час проведення лабораторних і практичних занять, семінарів (деякі запитання семінару можуть стосуватися тем, які частково або повністю опрацьовуються самостійно), викладач може передбачити проведення семінару повністю за темами самостійної роботи.

4.5. Навчальний матеріал дисципліни, передбачений робочим навчальним планом для засвоєння студентами в процесі самостійної роботи, виноситься на підсумковий контроль поряд із навчальним матеріалом, який опрацьовується на занятті.

4.6. Контроль опрацювання навчального матеріалу, винесеного на самостійну роботу, проводиться викладачем на заняттях за двобальною («зараховано», «не зараховано») або за впровадженою в коледжі шкалою. Консультації та поточний контроль викладачі можуть проводити згідно з розкладом додаткових занять.

4.7. Організація самостійної роботи студентів, стан її методичного забезпечення та результати систематично аналізуються на засіданнях циклової комісії та педагогічній раді.

Орієнтовні рекомендації щодо роботи студентів з літературою

Опрацювання матеріалу потрібно починати з прочитання всього тексту, параграфу, дотримуючись таких правил:

- зосередитись на тому, що читаєш;
- виділити суть прочитаного, відкидаючи дрібниці;
- чітко зрозуміти думку автора, оскільки це допоможе виробити чітку власну думку;
- мислити послідовно й обережно;
- уявити те, про що читаєш.

У процесі роботи над темою тлумачення незнайомих слів і спеціальних термінів шукати у словнику іншомовних слів та у спеціальних довідниках з відповідних галузей науки і виробництва.

Незрозумілі місця, фрази, вирази перечитувати декілька раз, щоб зрозуміти їх зміст.

У тексті зустрічаються окремі слова, фрази або цілі речення, виділені курсивом, жирним шрифтом, або набрані в розрядку. Це свідчить про акцент автора на основному.

Після опрацювання тексту необхідно:

- визначити основну думку;
- відокремити основні питання тексту від другорядних;
- усвідомити зв'язок між теоретичними положеннями і практикою;
- закріпити прочитане у свідомості;
- пов'язати нові знання з попередніми в даній галузі;
- перейти до заключного етапу засвоєння записів.

Записи необхідно починати з назви теми та посібника, прізвища автора, року видання та назви видання. Якщо це журнал - записують рік, номер видання і заголовок статті. Після цього скласти план, тобто короткий перелік основних питань тексту в логічній послідовності.

Складання плану або тез логічно закінченого за смисловим змістом уривка тексту сприяє кращому його розумінню. План може бути простим або розгорнутим, тобто більш поглибленим, особливо під час опрацювання додаткової літератури з цієї теми.

Після складання плану необхідно перейти до тестування записів.

Записи необхідно вести розбірливо і чітко. Вони можуть бути короткі або великі, залежно від рівня занять студента, багатства його літературної і професійної лексики, навичок самостійної роботи з книгою. Після копії і систематичної праці записи повинні мати тезисний характер та бути логічно послідовними.

Для зручності користування записами необхідно залишити поля для заміток і вільні рядки для доповнень. Записи не повинні бути одноманітними. У них необхідно виділяти важливі місця, головні слова, які акцентуються різним шрифтом або різним кольором шрифтів, підкреслюванням, замітками на полях, рамками, стовпчиками тощо.

Записи можуть бути у вигляді конспекту, простих або розвинутих тез, цитат, виписок, систематизованих таблиць, графіків, діаграм, схем.

Конспект (лат. conspectus - огляд) - це коротка, стисла, послідовно викладена універсальна форма запису основного змісту прочитаного, яка може супроводжуватись різними вищезгаданими записами.

Складання конспекту зводиться до коротких записів змісту кожного заголовку плану, підтвердження основних думок, положень прикладами. Всі питання плану повинні бути пов'язані між собою.

Виписки використовуються при необхідності фіксування найбільш важливих місць, фактів, цифрових даних, точного формування правил та законів.

Цитата (лат. citate - визначити) - це послідовний вислів, яким підкреслюється положення тексту. Вона зберігає гостроту висловлювання автора, виписується послідовно, грамотно і містить вказівки на джерело повідомлення.

Важливим елементом конспектування є вміння використовувати ілюстровані роботи (схеми, графіки, діаграми) і систематизовані таблиці. Основним недоліком є механічне виконання ілюстрацій, що не пов'язані з текстовим матеріалом.

Викладач повинен акцентувати увагу студентів на необхідності виконання графічних зображень і систематизованих таблиць та їх значення, навчити їх самостійно складати, аналізувати та користуватися при вивченні теоретичного матеріалу. Наприклад, під час вивчення кровообігу у тварин можна обмежитись рисунком без тексту.

Складання тематичних графічних зображень і таблиць сприяє кращому засвоєнню однорідних явищ, дозволяє простежити за розвитком одного і того ж явища, тобто охопити весь навчальний матеріал теми.

Систематизовані таблиці дозволяють узагальнити набуті знання, аналізувати одержану інформацію.

Складання ілюстрованих матеріалів виявляє творчу і свідому активність студента до оволодіння знаннями, збагачує майбутнього спеціаліста практичними вміннями і навичками до самостійної праці.

Конспектування виробляє у студента навички написання рефератів.

Реферат (лат. *refere* - доповідати, повідомляти) - це короткий виклад змісту будь-якої книги, теми, окремого питання прочитаного джерела.

Реферат оформляють у вигляді вільного запису, дотримуючись послідовності фактів згідно з джерелами, і супроводжуючи текст виписками, цитатами, ілюстрованими матеріалами.

Необхідно навчити студентів користуватися великою кількістю джерел для написання реферату. Це дає можливість повноцінніше висвітлити тему і навчитись зіставляти вислови, думки, цифрові дані різних авторів, різних років видання, що сприяє виробленню власної думки студента і є рушійним фактором формування елементів дослідницького мислення.